

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**Digitalization of the economy as
an element of sustainable
development of Ukraine and
Tajikistan (DigEco)**

5.3 Report on the discussion of the quality of Curriculum implementation and skills of Alumny

PROJECT:

**Digitalization of the economy as an element of sustainable
development of Ukraine and Tajikistan (DigEco)
Project No: 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP,
coordinator Mykolas Romeris University (Lithuania)**

**With the support of the Erasmus+ programme of the European
Union**

Ukraine – 2023

Editor

<i>Deliverable number:</i>	5.3
<i>Title:</i>	Discussion of the quality of Curriculum implementation and skills of Alumno
<i>Type of nature of deliverable:</i>	Report
<i>Dissemination level:</i>	National level
<i>Status/Version:</i>	Final
<i>Date:</i>	September, 2023

Main authors

LEGEZA DARYA, DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY

KULISH TETIANA, DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY

Contributing persons

ŽANETA SIMANAVIČIENĖ – MYKOLAS ROMERIS UNIVERSITY

KATERINA POLUPANOVA – PRAZOVSKYI STATE TECHNICAL UNIVERSITY

This document has been produced with the support of the European Commission under the ERASMUS+ Programme, KA2 – Capacity Building in the Field of Higher Education: 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP. It reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

No part of the report may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording; and may not be quoted or cited, without prior permission in writing from the Project Coordinator.

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ФОКУС-ГРУПОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ Discussion of the quality of Curriculum implementation and skills of Alumny

Вступ. У вересні 2023 р. групою забезпечення проекту Erasmus+ Digitalization of economic as an element of sustainable development of Ukraine and Tajikistan / DigEco 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-SVNE-JP Project була проведена фокус-група щодо обговорення якості виконання навчального плану та здобутих навичок випускників, які були задіяні до пілотного навчання в межах проекту DigEco.

Мета: дослідження якості виконання навчального плану та здобутих навичок випускників, які були задіяні до пілотного навчання в межах проекту DigEco.

Методологія дослідження. Дослідження проводилося у форматі фокус групового обговорення експертами проблемних питань Як інструмент застосовано розроблений та затверджений у встановленому порядку спеціальний гайд-сценарій, що охоплював важливі для формування загальної оцінки блоки питань: освітня компонента, якість освітнього процесу, якість навчальних матеріалів, співпраця зі стейкхолдерами. На обговорення винесено п'ять освітніх програм: «Маркетинг», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Облік та оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Харчові технології», що безпосередньо приймають участь в реалізації проекту DigEco.

Перелік учасників фокус-групи та довідкова інформація про них

№	ІПБ	Посада/назва організації
1	Darya Legeza	Department of Marketing
2	Yana Sokil	Department of Marketing
3	Tetiana Kulish	Department of Marketing
4	Olena Demchuk	Department of Finance, Accounting and Taxes
5	Victoria Plyasetska	MA Marketing
6	Oleksandra Krayeva	MA Marketing
7	Marina Margaryan	MA, Food Technology
8	Isaeva Olena	head of Manufactory UkrFavorit
9	Andriy Kuts	Vise President of Zaporizhzhya Chamber of Commerce
10	Iryna Fursova	Head of the Entrepreneurship Department at Melitopol Council
	Випускники	ОП: «Маркетинг», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Облік та оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Харчові технології»,

Критерії підбору учасників: належність до основних зацікавлених сторін з урахуванням їх інтересів, потенційного впливу на реалізацію завдань проекту. Відбір учасників здійснюється з числа зацікавлених осіб шляхом безпосереднього контактування.

Кількість учасників – 28

З них:

викладачі – 4 особи;

студенти – 20 осіб;

стейкхолдери – 4 особи.

Ключові питання, винесені на обговорення:

1. Як оцінюєте рівень якості надання освітніх послуг за освітніми програмами, що приймали участь в реалізації проекту DigEco?
2. Чи вплинула участь у міжнародному проекті DigEco на рівень професійної підготовки здобувачів вищої освіти?
3. Чи достатнім було навчально-методичне забезпечення дисциплін для досягнення програмних результатів навчання?
4. Оцініть ефективність методів та методику викладання дисциплін.
5. Надайте оцінку рівню задоволеності практичною підготовкою здобувачів вищої освіти.
6. Чи достатньою була участь стейкхолдерів в освітньому процесі?
7. Чи отримали здобувачі вищої освіти компетентності, що відповідають сучасним потребам ринку праці?
8. Що, є необхідним зробити для підвищення якості освітнього процесу та рівня професійної підготовки здобувачів вищої освіти?

Інтерпретація результатів обговорення

У цілому учасники фокус-груп оцінили рівень якості надання освітніх послуг за освітніми програмами, що приймали участь в реалізації проекту DigEco на достатньо високому рівні. Експерти зазначили, що дані освітні програми повністю відповідають сучасним потребам ринку та дають можливість здобувачам отримати сучасні знання та навички в сфері цифрової економіки.

Експерти відмітили, що участь у міжнародному проекті DigEco мала значний вплив на рівень професійної підготовки здобувачів вищої освіти, що займалися за модернізованими освітніми програмами та мали змогу вивчати в межах своїх ОП 13 економічних курсів: Цифрова грамотність (Digital literacy), Дизайнерське мислення (Design thinking), Цифрові бізнес моделі (Digital Business Models), Цифровий маркетинг в дії (Digital Marketing in Action), Аналіз ринкових даних (Data analytics for marketing), Аналіз даних в підприємництві (Data entrepreneurship in action), Управління великим даними (Big Data management), Аналіз великих даних та бізнес-аналітика (Big Data analytics and Business intelligence), Аналіз великих даних в

фінансах (Big Data analytics in Finance), Блокчейн, інноваційний менеджмент та взривні технології (Blockchain, Innovation management and Disruptive technologies), Цифрова ефективність в бізнесі та економіці (Digital Performance in Business and Economics), Гнучкий проектний менеджмент (Agile project Management), Фінтех у банківській справі, страхуванні та управлінні активами (Fintech in Banking, Insurance and Asset Management).

Також здобувачі вищої освіти залучалися до участі у тренінгах, вебінарах, Міжнародних науково-практичних конференціях та Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, організованих в межах реалізації проекту DigEco.

В результаті обговорення учасники фокус групи зазначили, що навчально-методичне забезпечення дисциплін було достатнім для досягнення програмних результатів навчання. Всі 13 економічних курсів були розроблені викладачами, оцифровані та розміщені на освітньому порталі для організації освітнього процесу. Також опублікований та впроваджений освітній процес навчальний посібник "Digitalization of economics: inter-disciplinary and inter-branch approach та розроблені методичні рекомендації щодо навчання здобувачів з особливими потребами.

Щодо ефективності методів та методики викладання дисциплін в межах реалізації проекту DigEco учасники фокус групи відмітили, що викладачі враховували сучасний досвід з цифровізації економіки, використовували інтерактивні та інноваційні методи викладання, застосовували різноманітні цифрові платформи та цифрові джерела інформації, використовували літературу та зовнішні джерела інформації англійською мовою.

Особливо важливим учасники вказали на використання різноманітних програмних продуктів та сучасної цифрової техніки при вивченні всіх дисциплін в межах проекту DigEco. В результаті виконання практичних завдань здобувачі вищої освіти освоїли навички користування наступними програмними продуктами: Hubspot Starter Starter, Xmind Pro (Desktop + Mobile), Qlick Sense (Qlick Cloud Standard), Microsoft Office Home&Business 2021, Microsoft PROJECT STD, .Tableu Creator, що є дуже цінним для їх професійної підготовки.

Здобувачі вищої освіти відмітили наявність відео лекцій з дисциплін: Цифровий маркетинг в дії (Digital Marketing in Action), Дизайнерське мислення (Design thinking), Блокчейн, інноваційний менеджмент та взривні технології (Blockchain, Innovation management and Disruptive technologies), що значно підвищує рівень засвоєння начального матеріалу.

Експерти зазначили, що до освітнього процесу постійно залучалися стейкхолдери для підвищення професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Співпраця зі стейкхолдерами полягала в організації навчальних та виробничих практик, дуальної форми навчання, проведенні гостьових лекцій, професійних екскурсій, онлайн інтерв'ю, вебінарів, дискусійних зустрічей та виконання проектних завдань від підприємств. При цьому здобувачі вищої освіти відмітили,

що з великим задоволенням переймали досвід професіоналів-практиків.

В результаті пілотного навчання в межах реалізації проекту DigEco здобувачі вищої освіти, на відміну від інших, отримали додаткові компетентності в сфері цифровізації економіки. До основних таких компетентностей відносяться: здатність використовувати технології, концепції та архітектуру цифрового управління та визначати їх роль у підтримці цифрової трансформації; здатність обирати і застосовувати теорію та практику аналізу великих даних, їх вплив на бізнес та системи бізнес-аналітики; здатність використовувати ключові принципи цифрового маркетингу та комунікації із зацікавленими сторонами; здатність планувати, впроваджувати та вимірювати цифрові стратегії підприємства; здатність використовувати ключові напрями, моделі та стратегії цифрових інновацій; здатність обґрунтовувати концепції, можливості та проблеми, що пов'язані з розробкою, плануванням та реалізацією інтегрованої цифрової стратегії. Володіння даними компетентностями значно підвищує рівень професійної підготовки здобувачів вищої освіти та їх відповідність сучасним запитам ринку праці.

В результаті фокус-групового обговорення учасники дійшли висновку, що для підвищення якості освітнього процесу та рівня професійної підготовки здобувачів необхідно:

- підвищувати якість проведення всіх видів занять зі студентами: збільшити кількість занять на підприємствах, використовувати різні форми проведення занять: ділові ігри, мозкові штурми з проблемних питань;
- оновлювати навчально-методичні рекомендації, враховувати сучасного досвід з цифровізації економіки, використовувати різноманітні цифрові платформи та цифрові джерела інформації;
- збільшити кількість відео лекцій з дисциплін на освітньому порталі;
- розширити кількість програмних продуктів та цифрових платформ при вивченні дисциплін;
- обов'язково продовжувати практику залучення стейкхолдерів для організації освітнього процесу: навчальні та виробничі практики, дуальна форма навчання, гостьові лекції, професійні екскурсії, онлайн інтерв'ю, вебінари, дискусійні зустрічі, виконання проектних завдань від підприємств.

Реалізація даних заходів в освітньому процесі сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти професійних навичок, що відповідають сучасним вимогам і потребам ринку праці.

Рекомендації. Враховуючи позицію учасників фокус-груп по ключових питаннях, експерти вважають, що освітні послуги за освітніми програмами, що приймали участь в реалізації проекту DigEco, надаються на достатньо високому рівні. Завдання колективу підтримувати таку оцінку якості надання освітніх послуг, вдосконалювати та розширювати їх спектр в таких напрямках:

1. Проводити опитування студентів щодо задоволеності освітніми програмами та якістю освітніх послуг. Відстежувати позитивну динаміку та виявляти слабкі чи проблемні аспекти з метою вжиття своєчасних заходів.
2. Залучати стейкхолдерів до розробки освітніх програм та узгоджувати з ними обсяг теоретичних знань та практичних навичок, які доцільно включати до навчальних планів та програм.
3. Залишити в освітніх програмах 13 дисциплін, що передбачені проектом DigEco, що сприятиме формуванню сучасних компетентностей у здобувачів вищої освіти та відповідати сучасним вимогам і погребам ринку праці.
4. Постійно оновлювати навчально-методичні рекомендації, враховуючи сучасний досвід з цифровізації економіки, використовувати різноманітні цифрові платформи та цифрові джерела інформації, розширити кількість програмних продуктів при вивченні дисциплін, збільшити кількість відео лекцій з дисциплін на освітньому порталі;
5. Поглибити взаємодію зі стейкхолдерами: продовжити та розширити практику дуального навчання, розширити бази практики та максимально закріпити студентів на робочих місцях баз практик і забезпечити їх реальну участь у виконанні виробничих завдань; розробити план зустрічей здобувачів із представниками підприємств, професійних екскурсій, гостьових лекцій; при дистанційному навчанні практикувати спільні вебінари, онлайн інтерв'ю, дискусійні зустрічі.